

ОБЛАГОРОДУВАЊЕ НА НОВИ ГЕНОТИПОВИ ТУТУН ОД ОРИЕНТАЛСКИ ТИП СО ПОГОЛЕМ БРОЈ ЛИСТОВИ

М. Митрески, А. Корубин-Алексоска, К. Наумоски, Р. Мавроски

ЈНУ Институт за тутун - Прилеп

Република Македонија

ВОВЕД

Приносот е едно од најважните својства при облагородувањето на тутунот. Тој е квантитативна карактеристика којашто е контролирана од голем број гени (полигени или минор гени) и е под многу силно влијание на еколошките фактори. Битна улога при формирањето на приносот кај тутунот има

бројот на листовите по страк, нивната супстантивност и големина. Овие својства можат да дојдат до експозиција само при оптимални услови на одгледување: оптимална топлина, оптимална влага и оптимална примена на соодветна агротехника.

МАТЕРИЈАЛ И МЕТОД НА РАБОТА

Создавањето на нови сорти тутун со поголем број на листови е резултат на континуирана селекциона работа во Институтот за тутун во Прилеп. За создавање на генетска варијабилност, во зависност од целта на облагородувањето и од расположливиот почетен материјал, применети се прости и различни видови сложени вкрстувања. Од

хибридните популации со континуирана индивидуална селекција со "педигре" методот избрани беа следните линии: L 70/1, L 70/3, L 80/10 и L 80/20. Овие линии беа испитувани во компаративни опити во четири повторувања во текот на 2000 и 2001 година, а како стандард служеше сортата јака JV 125/3.

РЕЗУЛТАТИ ОД ИСПИТУВАЊАТА И ДИСКУСИЈА

За добивање на комплетна слика на она што беше предмет на нашата работа (селекција насочена на поголем број на листови), генотиповите беа целосно анализирани во однос на својствата: висина на стракот со и без соцветие, број на листови

по страк, како и должина и ширина на листовите од средниот појас. Во Табела 1 прикажани се средните вредности на проучуваните својства добиени во текот на 2000 година.

Табела 1. Резултати од испитувањата во текот на 2000 година
Table 1. Results of investigations during 2000

Генотипови	Висина на страк со соцветие (см)	Висина на страк без соцветие (см)	Број на листови по страк	Должина на листови од среден п.(см)	Ширина на листови од среден п.(см)
Genotypes	Height of the stalk with inflorescence	Height of the stalk without inflorescence	Number of leaves per stalk	Middle belt leaf length	Middle belt leaf width
1. JV125/3	137	127	43	22.5	12
2. L70/1	130	120	51.5	25.6	14.2
3. L 70/3	142.5	132.5	64.5	22.8	11.6
4. L80/10	125	115	59.8	20.8	10.6
5. L80/20	140	130	58.2	17.9	9.7
LSD 0.05	7.45	7.45	1.43	1.89	1.12
0.01	10.46	10.46	2.01	2.66	1.55

Со најголема висина на стракот се карактеризира линијата L 70/3 (142,5 см), а по неа L 80/20 (140 см). Линијата L 80/10 има најмала висина (125 см).

Најголем број листови по страк има L 70/3 (\approx 65). Линиите L 80/10 и L 80/20 имаат приближно ист број листови (59,8 и 58,2). Со најмал број на листови по страк се одликува

стандардната сорта JV 125/3 (43).

Најдолги и најшироки листови има L 70/1 (25,6 см, 14,2 см). Најкратки и најтесни листови има L 70/1 (17,9 см, 9,7 см).

Средните вредности на проучуваните својства добиени во текот на 2001 година се прикажани во Табела 2.

Табела 2. Резултати од испитувањата во текот на 2001 година
Table 2. Results of investigations during 2001

Генотипови	Висина на страк со соцветие (см)	Висина на страк без соцветие (см)	Број на листови по страк	Должина на листови од среден п.(см)	Ширина на листови од среден п.(см)
Genotypes	Height of the stalk with inflorescence	Height of the stalk without inflorescence	Number of leaves per stalk	Middle belt leaf length	Middle belt leaf width
1. JV125/3	125	115	42.5	23	12
2. L70/1	120	110	54.4	23.4	11.8
3. L 70/3	150	140	61.2	22.1	11.7
4. L80/10	130	120	58.3	20.9	10.3
5. L80/20	135	125	59.3	21.2	10.4
LSD 0.05	6.60	6.60	2.33	1.06	0.96
0.01	9.26	9.26	3.28	1.48	1.35

Со најголема висина на стракот во 2001 година, како и претходната година, се одликува линијата L 70/3 (150 см). Најмала височина има L 70/1 (120 см).

Со најголем број на листови по страк се карактеризира линијата L 70/3 (\gg 61). Блиску до неа се L 80/20 со средна вредност од приближно 59 листови и L80/10 со при-

ближно 58 листови по страк. Стандардната сорта JV 125/3 има најмал број на листови (42,5).

Најдолги листови има L 70/1 (23,4 см), а најшироки JV 125/3 (12 см). Најмала должина на листовите од средниот појас покажа L 80/10 (20,9 см), а најтесни листови има L 80/20 (10,4 см.).

За потполно дефинирање на испитувањата потребна е изведба на компаративен опит со којшто, покрај приносот по страк, ќе се утврдат и квалитетот, економскиот ефект и хемиско-дегустативните карактеристики, при што најдобрите линии ќе се пријават како нови сорти од Сортната комисија на Република Македонија.

ЗАКЛУЧОК

Како резултат на повеќегодишната селекциона работа во Институт за тутун - Прилеп создадени се повеќе хомозиготни линии тутун со поголем број на листови од стандардната сорта JV 125/3. Најголем број на листови има L 70/3, околу 20 листови повеќе од стандардот, што претставува

високосигнификантна вредност.

Новосоздадените генотипови се перспективни по однос на проучуваните својства, па нивните испитувања треба да продолжат во насока на приносот, квалитетот и економскиот ефект.

ЛИТЕРАТУРА

1. Боројевиќ С., 1981. Принципи и методи оплемењивања билга. "Кирпановиќ", Нови Сад.
2. Горник Р., 1973. Облагородување на тутунот. Тутунски Комбинат - Прилеп.
3. Патче Л., 1987. Познавање на тутунската суровина - стокознаење. "Стопански весник" - Скопје.
4. Tso, T. C., 1990. Production, physiology and biochemistry of tobacco plant. Ideals, Inc.
5. Узуноски М., 1985. Производство на тутун. "Стопански весник" - Скопје.
6. Fehr, R. W., 1987. Principles of cultivar development. Tobacco Crop. species, vol. 2, New York and London.

BREEDING OF NEW GENOTYPES OF ORIENTAL TOBACCO WITH HIGHER LEAF NUMBER

Milan Mitreski, Ana Korubin-Aleksoska, Kiril Naumoski, Robin Mavroski
Tobacco Institute - Prilep, Republic of Macedonia

SUMMARY

Comparative trial was conducted at the Experimental field of Tobacco Institute-Prilep with 5 genotypes of oriental tobacco, including the cultivar YV 125/3 as a standard. The trial was set up in 2000-2001, in randomized block with four replications. Measurements were made in the stage of maximum growth of tobacco, and the obtained data were processed by variational-statistical method.

The aim of investigations was to obtain new cultivars with higher leaf number and higher yield compared to the standard.

Lines L 70/3, L 80/10 and L 80/20, obtained after several years of selection, have a significantly higher leaf number compared to YV 125/3.

Author's address:
Milan Mitreski
Tobacco Institute-Prilep
Republic of Macedonia